

суспільства і розвитку бізнесу, здійснення послідовної політики, спрямованої на економічний розвиток. По-друге, формування конкурентного середовища у поєднанні з підтримкою окремих суспільнозначущих галузей і сфер економічної діяльності. По-третє, залучення приватного бізнесу до розвитку інфраструктури, освіти, науки, охорони здоров'я, культури та мистецтва, фізичної культури і спорту та ін.

Удосконалення технології державного управління передбачає створення прозорого механізму державних закупівель. Предметом закупівель мають бути не лише товари, роботи, послуги. До переліку закупівель, покликаних забезпечувати державні потреби, мають включатися інвестиційні проекти. Для фінансування зобов'язань по державних контрактах крім бюджетних коштів слід залучати недержавні джерела.

Економічна та соціальна політика має ґрунтуватися на стратегічному плануванні. При побудові дерева цілей нової стратегії необхідно відмовитися від кроків, які здатні спричинити розкол українського суспільства, посилити протистояння української політичної еліти. У найближчий час необхідно прийняти закон «Про державне прогнозування та стратегічне планування в Україні», Податковий кодекс, підготувати зміни до Бюджетного кодексу з урахуванням реформи адміністративно-територіального устрою України.

Література

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2007 № 1216 «Про схвалення Прогнозу показників зведеного бюджету України за основними видами доходів, видатків і фінансування на 2009—2011 роки».

УДК 338

А. Г. Ягодка

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ І ЙОГО ВПЛИВ НА РІВЕНЬ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Одним з індикаторів економічного розвитку і найважливішим показником добробуту населення є його реальні доходи, на підставі яких прогнозується загальний обсяг, структура і динаміка споживання населенням матеріальних благ та послуг, склад і

джерела доходів населення, розмір і рівень диференціації доходів окремих соціальних груп.

Регулювання доходів має враховувати принцип нерівності формування й розподілу доходів у суспільстві. Досвід інших країн свідчить, що цей принцип є відносно стабільним — економічне піднесення в будь-якій країні збільшує її доходи в цілому, але не веде до суттєвих змін тієї частки сукупного доходу, яку одержують конкретні групи населення чи категорії сімей. Нерівність у доходах членів суспільства та їхніх сімей мусить коригувати держава через податкову політику: високі доходи оподатковуються за високими ставками, а доходи, що не перевищують прожиткового мінімуму, можуть бути взагалі звільнені від оподаткування.

Податкові надходження потім перерозподіляються в порядку компенсації людям, що несуть особливі фінансові витрати (скажімо, на утримання дітей, інших непрацездатних членів сім'ї). Такі заходи встановлюються в законодавчому порядку і систематично переглядаються відповідно до економічної та соціальної ситуації в країні. Крім того, держава має забезпечити надання цільової допомоги громадянам, що мають низькі доходи, не тільки з тим, щоб ці люди мали змогу утриматись на певному життєвому рівні, а й із тим, щоб вони могли робити хоч якісь невеличкі заощадження. Для цього державними структурами розробляються спеціальні програми зі збільшення заощаджень у населення, стимулювання укладання договорів страхування життя, забезпечення участі громадян у формуванні та розподілі доходів підприємств, заохочення участі в будівництві житла та присадибних споруд.

На думку західних учених і фахівців саме нерівність доходів членів суспільства стимулює виробництво, створює передумови для піднесення економіки, збільшення доходів кожної сім'ї, тобто є шляхом до індивідуальної свободи, до гартування підприємницького духу. В ім'я збільшення доходів суспільство розвиває продуктивні сили, оновлює технологію виробництва, штовхає вперед науку, винаходить нові товари і послуги.

Реальні доходи населення визначаються за допомогою математичних розрахунків, що ґрунтуються на загальних показниках економічного й соціального розвитку країни, державного бюджету, а також виходять із результатів наукових і соціальних досліджень. Реальні доходи населення можна обчислити за алгоритмом:

$$D_p = D_T + D_H + M + B_j - \Delta C,$$

де Др — реальні доходи населення;
 Дт — грошові витрати на придбання товарів;
 Дн — натуральні доходи громадян;
 М — матеріальне споживання в сфері послуг;
 Вж — продукція індивідуального і житлово-кооперативного будівництва;
 ΔЦ — зміна ціни на товари і послуги.
 Грошові витрати на придбання товарів встановлюються, виходячи з балансу грошових доходів і витрат населення (табл. 1), за формулою:

$$Дт = \sum Д - Ддр - \Delta Зн - \Delta З,$$

де Дт — грошові витрати на придбання товарів;
 ∑Д — зарплата, дивіденди, пенсії, допомога, стипендії, надходження з фінансової системи, дохід домашніх господарств, яким розпоряджається власник, дохід від праці в колективних, фермерських господарствах тощо;
 Ддр — оплата послуг, обов'язкові платежі придбання лотерейних квитків;
 ΔЗн — зміна в заощадженнях населення;
 ΔЗ — зміна заборгованості за товарами, які придбано в кредит, та сальдо операцій за переказами та акредитивами.

Одним із важливих показників рівня життя населення є прожитковий мінімум, який щорічно затверджується у Державному бюджеті України на відповідний рік. Починаючи з 2006 року, основний соціальний стандарт — прожитковий мінімум — затверджується не на цілий рік, а на коротші терміни, відповідно до очікуваної динаміки інфляції.

Цей стандарт є основним нормативним та аналітичним інструментом оцінки, прогнозування і регулювання показників рівня життя населення. На його основі визначаються розміри основних соціальних гарантій — мінімальний розмір заробітної плати, мінімальний розмір пенсії, розміри державної соціальної допомоги та інших соціальних виплат (див. табл. 1).

Із даних таблиці видно, що обсяг ВВП з 2000 року по 2004 рік має тенденцію до зростання, у 2005 р. ВВП різко впав і поступово зростає. Прожитковий мінімум в середньому на одну особу постійно зростає. Так, у 2000 р. він становив 270,1 грн, а в 2008 р. — 626,0 грн, тобто зріс майже 2,3 разу. Мінімальна заробітна плата також має тенденцію до росту і за аналогічний період виросла майже в 5,2 разу з 118 грн до 605 грн. Мінімальна пенсія за цей же період зросла з 30,0 грн до 498,0 грн майже в 16,6 разу.

Таблиця 1

ДИНАМІКА ДЕЯКИХ СОЦІАЛЬНИХ ПОКАЗНИКІВ В УКРАЇНІ

Показники	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Темпи приросту реального ВВП, %	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,3	7,2*
Прожитковий мінімум в середньому на одну особу, грн, на кінець року	270,10	311,30	342,00	342,00	362,23	423,00	472,00	532,00	626,00
% до попереднього року	X	115,3	109,9	100,0	105,9	116,8	111,6	112,7	117,7
Прожитковий мінімум на працюючу особу, грн, на кінець року	287,63	331,05	365,00	365,00	386,73	453,00	505,00	568,00	669,00
% до попереднього року	X	115,1	110,3	100,0	106,0	117,1	111,5	112,5	117,8
Мінімальна заробітна плата, грн, на кінець року	118	118	165	205	237	332	400	460	605
% до попереднього року	X	100,0	139,8	124,2	115,6	140,1	120,5	115,0	131,5
% до прожиткового мінімуму на працюючу особу	41,0	35,6	45,2	56,2	61,3	73,3	79,2	81,0	90,4
Прожитковий мінімум на особу, яка втратила працездатність, грн, на кінець року	216,56	248,77	268,00	268,00	284,69	332,00	366,00	411,00	498,00
% до попереднього року	X	114,9	107,7	100,0	106,2	116,6	110,2	112,3	121,2
Мінімальна пенсія за віком, грн	30,00	39,00	47,30	50,00	92,45	332,00	366,00	415,11	498,00
% до попереднього року	X	130,0	121,3	105,7	184,9	359,1	110,2	113,4	120,0
% до прожиткового мінімуму на особу, яка втратила працездатність	13,9	15,7	17,6	18,7	32,5	100,0	100,0	101,0	100,0

Важливим засобом регулювання доходів і реалізації прав людини на гідну працю та її оплату є встановлювана державою мінімальна заробітна плата. Дотримання відповідності мінімальної заробітної плати, пенсії, субсидії по безробіттю прожитковому мінімуму — необхідна умова нормального життя малозабезпечених людей, гарантія, хоча й мінімального, але відносно повного задоволення їхніх потреб.

Таким чином, основними пріоритетними напрямками державної політики регулювання доходів можна назвати такі, як 1) функціональна залежність заробітної плати відносно таких макропоказників, як темпи зростання виробництва та інфляція; 2) встановлення пропорцій між ВВП (валовою доданою вартістю) і заробітною платою; 3) прогноз розподілу заробітної плати й доходів.

УДК 336.02+339.74

В. В. Яцук

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Умови розвитку вітчизняного ринку фінансових послуг ускладнені кризовими явищами у світовій економіці, які спостерігаються з 2008 року. На фоні світової фінансової кризи спостерігаються тенденції експансії, які діють у рамках потужних фінансових центрів у країнах із нерозвинутими фінансовими ринками. У результаті зростає ймовірність, що кількість країн, в яких можуть функціонувати незалежні та повноцінні ринки фінансових послуг, буде скорочуватись. З огляду на такі тенденції доцільно продовжувати активну роботу щодо подальшого розвитку вітчизняного ринку фінансових послуг як однієї з найважливіших ознак конкурентоспроможності національної економіки.

Вже на сьогодні вирішення задач подальшого розвитку ринків фінансових послуг України є одним із найважливіших пріоритетів довгострокової економічної політики держави. Перед органами державної виконавчої влади, які регулюють діяльність учасників ринку фінансових послуг, стоїть важливе завдання щодо забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного ринку. Насамперед необхідно забезпечити підвищення ліквідності ринку фінансових інструментів і привабливості довгострокових інвестицій, розширити перелік операцій і фінансових послуг, що ство-